

КОНЦЕПЦИЯ

за стратегическо управление на
Апелативен специализиран наказателен съд

I. Увод:

С промяната на Закона за съдебната власт от 04.01.2011 година, бе създаден Специализиран наказателен съд, Апелативен специализиран наказателен съд, както и свързаните с тях специализирани прокуратури. Всички сме свидетели на обществения дебат, разгорял се относно необходимостта от съществуването на тези органи на съдебната власт. Изложиха се различни мнения, вариращи от пълно отрицание до безусловно одобрение. Излишно е да се спирам на тези въпроси, както и на мотивите за тяхното създаване, тъй като те са вече законодателен факт. Същественото е да се акцентира върху следните моменти:

1. Целта на тази законодателна промяна е чрез специализацията да се постигне по-качествено правораздаване по определени общественозначими категории дела, при това в разумни срокове. Така ще бъде постигната по-голяма ефективност в борбата срещу организираната престъпност.

2. Трябва да кажем, че създаването им е в унисон с препоръките на Европейската комисия в предоставените от същата периодични доклади до Европейския Парламент и до Съвета в рамките на Механизма за сътрудничество и проверка, създаден при присъединяването на Република България към Европейския Съюз Решение 2006/929/ЕО на Комисията от 13.12.2006 година за създаване на МСП.

3. Създаването на съда намира конституционното си основание в чл. 119 ал. 2 от Конституцията: „Специализиран съд, който е част от съдебната система на страната”.

За да се отговори на очакванията на обществото и европейските ни партньори относно ефективното противопоставяне на организираната престъпност, за да оправдаят своето съществуване, тези нови структури и в крайна сметка, за да се повиши ефективността на борбата срещу тежката организирана престъпност, следва да се подходи изключително отговорно както при тяхното структуриране, така и по отношение на тяхното функциониране. Именно хората, които ще влезнат в състава на тези съдилища, следва да осъзнават цялата отговорност, която поемат най-вече към хората и обществото. Още повече това се отнася за ръководителите на тези структури. Напълно разбирайки тази отговорна задача, осъзнавайки всички предизвикателства и тежести, които предстоят, се осмелявам да кандидатствам за ръководител на АСНС. Нещо повече, мисията е още по-задължаваща, като се има предвид, че досега няма в страната създаван друг специализиран съд и всичко следва да се гради тепърва. Но от друга страна, това създава възможност за директно приложение на най-добрите практики,

достигнати от правосъдната ситема в страната, както и тези, които биха могли да се взаимстват от европейските ни партньори.

II. Мотивация.

Както вече посочих, съзнавам в пълна степен отговорната и нелека задача, която ще има председателят на Апелативен СНС и ще Ви изложа мотивите си, за да предложа моята кандидатура за избора Ви.

1. Имам необходимата компетентност и съм натрупал значителен опит през последните 14 години в съдебната система. От 1998 година до 2006 година в качеството си на съдия и председател на Районен съд – Свиленград съм разгледал дела по отношение на едни от най-тежките случаи в страната – наркотрафик, контрабанда, трафик на хора, престъпления срещу гранично-контролния режим, престъпления срещу личността и прочие. През тези години криминогенната обстановка на територията на съдебния район на РС-Свиленград, а именно два гранично-пропусквателни пункта и дълъг периметър на българско-турската граница, беше изключително сложна, не само с оглед на предмет на престъпленията, но и с оглед участващите в тях лица: сложна съучастническа дейност и др.

От 2006 година до настоящия момент съм председател на Окръжен съд – Хасково, като в това си качество не съм се откъснал от правораздавателната дейност. Участвам в разглеждането на всички видове дела от компетентността на ХОС, в това число за престъпления срещу паричната и финансовата система, организиран наркотрафик и др., между които имам постановени и потвърдени от горните инстанции присъди и за престъпления, извършени от организирани престъпни групи.

2. През същото това време съм бил административен ръководител на едни от най-тежките съдилища в страната – и като натовареност и като тежка престъпност, а именно Свиленградския районен съд, а след това и на Хасковския окръжен съд, който както знаете, също се занимава със специфичната престъпност, често квалифицирана като ОПГ. Мога да се гордея с постигнатите резултати по основните критерии за ефективност в работата на съдебната система, а именно бързина, качество, натовареност.

Държа да подчертая, че това не е само мое, а главно на колегите-съдии постижение. При оптимална организация на работата, кадрова обезпеченост, добър психоклимат между магистрати и служители, със силна мотивация и коректни взаимоотношения и въз основа на екипния принцип на работа, стигнахме до отлични резултати, което се вижда от годишния отчетен доклад на Апелативен съд – Пловдив за 2010 година, а и за 2009 година. За последната отчетна година Хасковският окръжен съд е на 1-во място в апелативния район по качество на наказателното правораздаване, а именно има най-малък процент на отменени изцяло съдебни актове (5.12%).

На базата на съдийския и управленския ми опит, умението да обединя колектива в името на общи цели и идеи, считам, че ще съумея да създам екип, който ще се справи с нелеката задача и ще отговори адекватно на обществените очаквания. Всичко това ми дава куража и самочувствието да застана пред Вас и да предложа кандидатурата си за ръководител на Апелативен специализиран наказателен съд.

III. Основни приоритети и задачи:

1. По изграждане и администриране на съда:

A) Кадрови въпроси:

Вижданията ми са, че за създаването и функционирането на един ефективен орган на съдебната власт, независимо от какво ниво е той – било районен, било окръжен или апелативен, са необходими висококвалифицирани и почтени кадри. За специализираните съдилища броят на магистратите е определен, като законът постави по-високи изисквания за определен стаж за заемане на ръководни и съдийски длъжности. Кадровото обезпечаване е изцяло във Вашите правомощия и аз съм убеден, че съдилищата ще бъдат попълнени с такива подготвени, високоотговорни и почтени колеги. Тук следва да кажа, че разбирането на всеки един за високата престижност на магистратска професия, за сериозните отговорности, които тя изисква, както и прецизно спазване на закона и на правилата на Кодекса за етично поведение, трябва да бъде безпрекословно „верую“ на всеки от нас. Още повече това се отнася за ръководителя, който трябва да бъде пример и в професионално и в етично отношение.

Кадровото обезпечение на съдилищата откъм служителския апарат, т.е. съдебна администрация, е изключително отговорна задача на ръководителя на съответния орган. Подборът и управлението на кадри трябва да бъдат подчинени на следните принципи: ясно формулиране на длъжностни характеристики за всяка длъжност, точно спазване на конкурсен принцип при подбор на кадрите, непрекъснато усъвършенстване на техните знания и умения. В тази връзка съм изключителен поддръжник на идеята за създаване на специалности за обучение на съдебни служители, както и за непрекъснато текущо обучение и повишение на тяхната квалификация – пример: текущите обучения на НИП, на МП, на ВСС, на Националното сдружение на съдебните служители и прочие. Това се отнася и за практическо усъвършенстване на техните знания и умения по отношение на работата им извън длъжностната характеристика, в рамките на цялостната дейност на съда. И от тук – възможност за взаимозаменяемост в случай на нужда, и създаване и поддържане на непрекъснати добри и коректни колегиални взаимоотношения. Считаю за важно, във връзка с мотивацията на

служителите за работа, да са налице ясни правила за отчитането на свършеното, респективно стимулирането им в тази насока.

През времето на работата ми и като съдия и като административен ръководител, неведнъж съм се убеждавал в нуждата от предварителната, а и текущата подготовка на съдебните заседатели. Тази позиция смятам да отстоявам и по отношение на съдебните заседатели, които ще участват в съдебните състави на СНС. Тук е мястото да подчертая разбирането ми, че грижата на председателя на АСНС следва да бъдат и работите на СНС, като административните ръководители на тези съдилища следва да работят на екипен принцип при пълно взаимодействие.

Б) Битово и бюджетно осигуряване.

Условията на труд, в това число битови, техническа и технологическа обезпеченост на съдиите и служителите, са важен фактор за доброто функциониране на съответния орган. В унисон със стратегията за реформата в съдебната система в условията на пълноправно членство в Европейския Съюз, административния ръководител трябва да прояви пълна активност в тази насока. Идеята ми е в съда да бъдат приложени всички най-добри достижения на правосъдната система в страната относно техническото осигуряване – компютъризация, материално снабдяване, видеоконферентни връзки, информационни системи, информационен център и др. Имам добър досегашен опит в тази насока и считам, че ще постигна оптимална структура на разпределение на сградния фонд с оглед осигуряване нормална правораздавателна дейност на съдиите, нормално и бързо обслужване на гражданите, оптимални правила за сигурност.

В) Обучение и повишаване на квалификацията.

Висококвалифицираните кадри са една от гаранциите за ефективно и успешно правораздаване. С оглед динамиката на нормативната уредба и най-вече във връзка с присъединителните процеси, необходимостта от буквално ежедневно обучение на кадровия потенциал в органите на съдебната власт е абсолютно задължително условие. Откакто управлявам съдилищата, съм държал изключително много всички съдии и служители задължително да участват и преминават през различните форми на обучение – на ВСС, на МП, на НИП и др. Нещо повече, иницирал съм многократно обучения на местно ниво на магистрати и служители, както в програмата за местно обучение на НИП, така и в програмата му за текущо обучение.

Имах възможността да се убедя, че голям ефект имат, така да ги наречем, „ежемесечни петъци“ – съвещания, на които съдиите от съдебния район, а и с помощта на колегите от по-горните съдилища, обсъждат специфичните си проблеми и често с помощта на колегиалното обсъждане получават практическа помощ, разбира се само принципно. Като добра практика, която смятам да продължа да прилагам, се очертават периодични

анализи по определени категории дела и по определена проблематика. Един добър повод за дебати, а от там и за развитие на магистратите като цяло, имаме при исканите от нас, магистратите, становища по проблеми, подлежащи на тълкуване от ВКС и относно предстоящи законодателни промени.

Г) Колективизъм и психоклимат.

Поддържането на коректни, колегиални и добронамерени взаимоотношения в рамките на органите на съдебната власт, е изключително важен приоритет за работата както на всеки един от членовете на колектива, така и особено задача на административния ръководител. Смея да твърдя, че ролята на обединител на колектива ми е добре позната и присъща. Както и досега, съм с намерение да търся принципния консенсус и да се противопоставям и препятствам каквито и да било наченки на непрофесионално и неетично поведение, груповщина или незаинтересованост към общите цели и задачи на колектива.

Д) Отчетност

Споделям тезата и се стремя да я прилагам на практика, че един от приоритетите и задачите на административния ръководител на орган на съдебната власт следва да бъде - ефективна отчетност и надеждна статистика.

Е) Качествено и ефективно обслужване на страните по делата и гражданите е още един приоритет и започва от разположението на съответна канцелария или информационен център и стига до осигуряване на достъпа до обществената информация. Досега съм работил по всички тези направления с идеята, че правосъдието следва да бъде силно ориентирано към обществото и да бъде максимално открито и достъпно.

2. Проблеми при правораздаването

А) Бързина на правораздаването.

Бързината на правораздаването е един от критериите за неговата ефективност. В тази връзка са и всички препоръки към съдебната система, както и основни постановки в Стратегията за развитие на съдебната реформа. Бяха извършени законодателни промени с тази цел, които смятам, че ще дадат резултати. Отстоявам становището, че във всеки един конкретен казус следва да бъдат отчетени законовите рамки и тази бързина следва да бъде съобразена с процесуалните правила. НПК, в сегашната му редакция, предвижда вече достатъчно механизми за дисциплиниране на страните. Всички те следва да бъдат задействани безкомпромисно с оглед главната цел – преодоляване на забавянето на делото. Свидетели сме на две пилотни

решения на ЕСПЧ, касаещи именно тази проблематика. Многократни, за съжаление, са и случаите на осъждането на РБ от ЕСПЧ именно поради забавено правосъдие. Една от функциите на специализирания съд ще бъде това – постигане на необходимата бързина при решаване на общественозначимите дела – а такива са всичките дела от компетентността на АСНС и СНС.

Разбира се, бързината в правораздаването не трябва да бъде самоцел за сметка на качеството. Именно поради това аз повече съм склонен да приема тезата, че делото следва да бъде решено в разумен срок. Такъв именно е срокът, който осигурява и бързо и качествено решаване на делото. Некачествен съдебен акт води до много по-бавно правораздаване отколкото качествен съдебен акт, постановен в разумен срок.

Б) Законодателни проблеми.

Разбира се, същите не са в прерогативите на съдилищата, но считам, че където практиката показва определени недостатъци, следва да се използват всички пътища за тяхното законодателно отстраняване. Не е тайна за всички ни, че прецизиране изискват доста текстове както от процесуалния, така и от материалноправния закон. Но се надявам, че с новия НК, който тепърва предстои да стане факт, ще бъдат избегнати някои несполучливи законодателни решения.

В) Анализ и обобщаване на съдебната практика.

Една от функциите на председателя на апелативен съд е анализиране и обобщаване на съдебната практика в съответния апелативен район, в това число и на окръжните съдилища. Практика, която съм наложил в ръководените от мен досега съдилища се заключава в системно обобщаване и обсъждане на проблемите, които водят до връщане на обвинителните актове на прокурора и други причини за забавяне на делата. Добра се оказва идеята и смятам да продължа да я прилагам – а именно обобщаване и обсъждане на практиката на отделните съдебни състави и съдилища, анализи на определени категории дела с цел своевременно установяване и предотвратяване на отклоненията от възприетата съдебна практика, в това число на ВКС. Същото касае и проблемите, засягащи движението на делата, които се решават и отстраняват в зародиш.

3. Независимост, прозрачност и ефективност на работата.

А) Конституционни и законови гаранции за независимост.

Специализирани съдилища съществуват в много европейски държави. У нас същественото е това, че са част от съдебната система на страната. Актовете им се контролират от ВКС, който е касационна инстанция за всички

съдилища и този контрол е на базата на законосъобразност и правилност по критериите, касаещи всички актове на всички съдилища в страната.

Специализирания наказателен съд се създава и функционира на базата на законите на страната, които уреждат правилата, касаещи и останалите органи на съдебната власт – ЗСВ и НПК. От тук, процедурите, по които ще работят специализираните съдилища, както относно структурата и механизма на съдебното производство, така и относно начините и процедурите за доказване, относно мерките за процесуална принуда – и правилата за тях, както и относно защита процесуалните права на странитие, се уреждат по един и същи начин с общите правила на НПК.

Б) Прозрачност на правораздаването и работата с медиите.

Не случайно помествам в този раздел въпроса, касаещ така широко обсъждания „принцип на случайно разпределение на делата”. Несъмнено, равномерното разпределение на делата между съдиите е твърде важен фактор за ефективното ни и своевременно правосъдие . В тази насока аз съм доразвил системата за разпределение на делата, като съм въвел допълнителни „подкатегории”, които позволяват възможно-най-равномерно разпределение на отделни видове дела измежду всички съдии. Считаю, обаче, че неотменното и прецизното спазване на този принцип има най-голямо значение за предотвратяване на всякакви съмнения за корупция – проблем, така наболял през последно време. Създал съм детайлно регламентирани правила за определяне на разширените и въззивните състави, за замяна на член-съдия при невъзможност да участва и др. Всеки избор или промяна се онагледяват с приложени към делото протоколи за избор. Практиката показва, че вече отработените в ХОС правила функционират добре, осигуряват пълна прозрачност и лишават от основание всякакви съмнения или твърдения за корупция.

Обществото следва да е информирано за работата на съда. Това е още една гаранция за независима и ефективна съдебна система, за справедливостта на взетите от всеки конкретен магистрат решения.

Работата на административния ръководител и на всички магистрати и служители в съдебната система следва да бъде в унисон с Медийната стратегия на съдебната власт и най-добрите практики в съдилищата. Необходимо е постоянно взаимодействие с медиите с цел да се информира обществеността за постиженията, свързани със съда, да се подсигури безпристрастно, пълно и точно отразяване на съдебните новини, а също така с цел разясняване на съдебните процедури, което ще доведе до правилното разбиране от страна на обществеността на определени резултати на работата на съдебната система.

Сега в Хасковския окръжен съд съм създал механизъм за контрол върху движението на делата със значим обществен интерес, както и за подаване на информацията на медиите и обществеността за развитието на делото.

Наблюдавам конкретен позитивен ефект от това – значително по-точни и коректни медийни публикации и намаляване на такива, които преиначават и представят работата на съда в негативна светлина. Сега работата с медиите е възложена на един от заместниците ми, но осъзнавам и ще отстоявам идеята да има професионално подготвено и избрано с прозрачен конкурс прес-аташе.

В) Сътрудничество с други институции.

Винаги съм застъпвал принципа на добро сътрудничество както с другите органи на съдебната власт, така и с всички външни за системата учреждения и структури. Тук държа да подчертая, че това следва да става на принципна основа и при отчитане специфичната компетентност на всеки един от тези органи.

Разработена от Росен Русев